

„Utahuješ si z nás? Co bychom tak měli dělat? Nenapadlo mi, že z mých dětí budou sirotci? Nebo myslíš, že mi to král n tak odpustí?“

„Ach, ty můj bláhový chlapče. Tak pojď. Ty se třeseš strachem a já čekám odměnu,“ řekl stařec a vesele se chystal na cestu.

„Prosím,“ řekla snacha potichu, aby ji neslyšel, „ten si nedá ani s tím největším bláznem. Proč by se taky trápil? On si svoje užil, pláče jenom nešťastník, který opouští svět edčasně.“

Abychom to neprotahovali, šli ke králi a ten je slavnostně vítal. Posadili se a začali si povídat. Král obdivoval starou moudrost, nechal si ho u sebe v zámku a radil se s ním ložitých vládařských záležitostech. Zároveň rádci zakázali zabíjet staré lidi. Mají se nechávat zemřít přirozenou smrtí, protože jsou užiteční, dokážou poradit, když si mladí hledají rady.

Z toho také pochází přísloví: „Kdo dlouho žije, mnoho vidí i mnoho vytrpí.“

STAŘEČEK, STAŘENKA A OSEL

(Východní Thrákie)

*Niška předená,
na vřetenu stočená
rozmáchni se, toč,
vřeteno roztoč,
pohádka už začíná.
Dobrá večer dámy, páni.*

Žili byli stařeček a stařenka a ti měli krásnou dceru. Jednoho dne šel okolo cizí vysoký muž, uviděl ji v okně a požádal o její ruku. Stařenka ji nechtěla dát.

„Jestli mi ji nedáte,“ řekl muž, „unesu ji.“
Stará že ne.

Starý řekl: „Ale jen ji dejme, stará. Asi je to její osud.“

Přišla zima a stařečkovi se stařenkou se nevedlo dobře. Stařeček si řekl: „Půjdu se podívat za dcerou, třeba nám pomůže.“

A tak šel a zabouchal na její dveře. Dcera měla velkou radost, že ho vidí – ale bylo to zrovna v době, kdy se vracival domů její muž. Byl to totiž drak a žralíci.

„Co teď s tebou, tatínku? Přijde a sežere tě.“

Ještě to ani nestačila dopovědět a už bylo slyšet, jak přichází. Zavřela tedy otce do prázdné truhly.

Přišel drak a povídá: „Ženo, je tu cítit člověčina. Jestli je to tvoje matka, sežeru ji. Jestli je to tvůj otec, nic mu neudělám.“

„Je to otec,“ řekla a nechala otce vylézt.

Sedli si ke stolu a drak se zeptal: „Jak se vám vede?“

„Veliká chudoba, ani kousek chleba nemáme.“

Když byl stařec na odchodu, povídá mu drak: „Vezmi si tohoto osla. Cestou si dej pozor, abys ho nešvihl do zadku.“

„Děkuji,“ řekl stařec, nasedl na osla a odjel.

Stařeček chtěl osla popohnat, a tak ho švihl do zadku proutkem. Vypadlo z něj pár zlaťáků.

Stařec sesedl, posbíral je a strčil do váčku. „Tak proto mi řekl zeť, abych jej cestou zezadu nešvihal!“

Vrátil se domů. Stará ho čekala u dveří. Zaradovale se, že ho uviděla na oslu, pomohla mu sesednout a zeptala se na dceru a zetě. Stařeček ukázal zlaťáky a stařenka se samou radostí smála od ucha k uchu. A tak se jim začalo dářit dobře.

Stařenka si všimla, že stařeček vždycky čas od času někud vytáhne pár zlaťáků, a ptala se: „Jak to, že ty zlaťáky ještě nedošly?“

Starý jí ale nic neprozradil.

Jednoho dne ho sledovala a viděla, že když švihne osla do zadku, padají z něj zlaťáky. Od té doby znala to tajemství, a když chtěla peníze, švihla osla a vzala si.

Jednoho dne naložila stařenka na osla pytel obilí a šla je nechat do mlýna semlít.

Čekali tam ještě další lidé, a tak řekla mlynáři: „Než na mě přijde řada, půjdu sbírat byliny. Jen nešvihnej mého osla do zadku.“

Mlynář si pomyslel: „Když řekla, že ho nemám švihhat, musí tě mít nějaký důvod.“

Šel k němu a švihl ho, osel splnil svůj úkol a vypadly z něj zlaťáky. Rychle je posbíral a namísto stařenina osla uvázal osla svého, který se mu podobal. Umlel stařeně obilí, naložil je na osla. Osel šel vpředu a za ním stará. Doma jí stařeček pomohl složit pytel s moukou. Pak švihl osla, ale nic, pak ještě jednou, nic. Zlaťáky nikde. Švihla ho i stará, znovu, osel kopal, vyhazoval kopyty, ale zlaťáky z něj ne a ne vypadnout. Stařec stařence vyhuboval, že přivedla jiného osla, a ta se pustila do pláče.

Stařec sedl na osla a vypravil se rovnou do mlýna. Ptal se po svém oslu.

„Tenthle není můj.“

„Kděpak, je tvůj.“

Pohádali se, mlynář ho vystrčil ze dveří a stařeček se s hlavou svěřenou vrátil domů. Za pár dní se zase vypravil k dceři. Otevřela mu a viděla, jak je smutný.

„Co se ti stalo, tatínku?“

Starý jí všechno povyprávěl.

Byl tam i její muž drak a ten mu řekl: „Nebud' smutný, otče.“ Dal mu mlýnek na kávu. „Když budeš mít hlad, budeš točit zprava doleva, a když budeš chtít sklidit ze stolu, otočíš zleva doprava.“

Stařec se zaradoval, poděkoval, uložil mlýnek do vaku a odešel. Když ho stařenka viděla přicházet bez oslíka, jen seděla celá zkoprnělá.

Stařeček si odpočal a povídá stařence: „Pojď se najíst.“

„Čeho najíst, starý? Vždyť nic nemáme!“

„Jen pojď, povídám, najíme se.“

Sedli si ke stolu.

Zeptal se stařenky: „Na co máš chuť?“

Stará povídá: „Kdybychom tak měli pilaf, zákusek a trochu vína...“

Stařeček zatočil mlýnkem zprava doleva a hned tu byl prostřený stůl s různými pokrmy, mezi nimi velký talíř s pilafem, zákusky, víno a ještě jiné věci, na co si vzpomeneš. Stařeček a stařenka byli celí pryč a začali se křížovat. Dobře se najedli, vína popili.

„Teď,“ povídá stařec, „ať se stůl poklidí.“

Otočil mlýnkem zleva doprava a nezbyl ani drobek.

„Ať jsou požešnání náš zeť a naše dcera!“

A šli spát, klidní a spokojení.

Po několika dnech povídá stařenka stařečkovi: „Pozvěme na hostinu starostu a jeho rodinu, když teď máme tolik jídla.“

„Dobrá,“ na to stařec. A šel je pozvat na oběd.

Starosta se podivil, že je takoví chudí lidé zvou. Přišli, usadili se ke stolu, před nimi nic. Stařeček vzal mlýnek, zatočil, a stůl byl najednou plný všech možných jídel, chleba, zákusků, ovoce a vína. Starosta užasl: Co to má být? Když pojedli a popili, stařec zase zatočil s mlýnkem, celý stůl i se zbytky zmizel. Starosta pak potají mlýnek sebral. Druhého dne si stařečkové sedli ke stolu, všude hledali mlýnek – nikde nic. Stařec šel ke starostovi, ptal se po mlýnku. Jeho služebníci ho ale vystrčili ze dveří. Se svěřenou hlavou se stařeček vrátil domů a vyhuboval stařence, protože ona mohla za to, že přišli o osla i o mlýnek. Plakala stařenka, plakal stařeček.

Starý povídá: „Půjdu zase za zetěm.“ A šel.

Zaklepal na dveře. Dcera mu otevřela, pustila ho dovnitř, a když si trochu odpočal, dala mu najíst a zeptala se ho: „Proč jsi, tatínku, zase tak smutný?“

Svěřil se jí, co se stalo. Zeť neřekl ani slovo, ale když stařec odcházel, dal mu dýni, která měla nahoře korkovou zátku,

a povídá mu: „S tímhle běž k mlynáři a ke starostovi, otevři to a dostaneš zpět, co ti patří.“

„Děkuji vám,“ řekl stařec a odešel.

Šel rovnou k mlynáři.

„Mlynáři, vrať mi mého osla.“

„Jakého osla? Tvoje stará ho odvedla.“

„Dobrá,“ řekl stařec.

Otevřel dýni a vyskočil vysoký mouřenín s rudými rty a holí v ruce a pustil se do mlynáře.

„Dej mi mého osla, mlynáři.“

„Přestaň, přestaň, hned ti ho přivedu!“

Starý zazátkoval dýni a mouřenín zmizel. Dostal osla a šel ke starostovi.

„Pane starosto, prosím tě, vrať mi mlýnek.“

„Jaký mlýnek?“

Chtěl zavolat své služebníky, aby starého vyhodili, ale ten už otevřel dýni, z ní vyskočil mouřenín s holí v ruce a pustil se do starosty hlava nehlava.

„Pane starosto, vrať mi mlýnek.“

„Hned, hned ti ho přinesu!“

Zavřel dýni zátkou, mouřenín zmizel, stařeček vzal mlýnek, posadil se na osla a celý šťastný se vydal domů. Když ho uviděla stařenka, rozzářila se. Pomohla mu sesednout z oslíka a žilo se jim dobře a nám ještě líp.